

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A cigányügyről.

Irtá: Feszty Béla, belügyminiszteriumi min. osztálytanácsos.

I.

Most jelent meg a belügyminiszternek 15,000/1916. eln. számú rendelete a kóbor (sátoros) cigányokról, akiket némely vidéken vándor-, nomád- vagy oláh-cigányoknak is neveznek.

A belügyminiszter ur a háboru okozta rendkívüli és óriási egyéb elfoglaltsága közepette időt tudott szakítani arra is, hogy ennek a nehéz problémának a megoldásához is hozzányuljon.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a cigánykérdés megoldása jóformán az összes európai államokat állandóan foglalkoztatja, mert kárhozatos életmódjuk és eközben elkövetett bűnös üzemleik a polgárosult társadalomra felette nyomasztóak. Ezzel szemben pedig kétségtelen, hogy a cigányokat a nomád életről — mely tulajdonképeni eredője a rossznak — leszoktatni eddig komolyan vagy meg sem kíséreltetett, vagy amennyiben valamely hatósági vagy társadalmi intézkedés tételét is, ezekkel eredményt elérni nem sikerült. A cigányok ellen eddig itt-ott alkalmazott intézkedések hatálytalanoknak bizonyultak, kóborlásaik közben elkövetett súlyosnál súlyosabb büntetendő cselekmények száma nem fogy. A hatóság helyenként alkalmazott szigora náluk nem azt eredményezte, hogy eddigi életmódjukat megváltoztatják; ellenkezőleg azt eredményezte, hogy a cigány az ellene törő polgári társadalmat még jobban gyűlöli az államhatalom közbiztonsági közegeivel együtt, sőt ellenük nem ritka esetben még bosszuval is fordul.

Ám a legtöbb államban a cigányügy megoldása terén megfelelő eredményt eddig alig értek el. Az emberek tehát azon hitben élnek, hogy a kóborcigánynak ártani nem lehet, mert sem törvény, sem más intézkedés nem fog rajtuk. És így lassanként kialakult az a vélemény, hogy ez a kérdés megoldhatlan, mert a cigányfajt telepíteni és polgárosítani nem lehet.

Sisiphusi munkának látszik tehát sokak előtt e feladat nagysága.

E cikknek éppen az a célja, hogy reámutasson arra, hogy a történet tanulságain és a mult megfigyelt tapasztalatain okulva, a helyesen megválasztott módszer alkalmazásával sisiphusi munkát is le lehet győzni akkor ha akad vezető államférfi, akiben nagyfokú kezdeményező erő mellett igen erős éleslátás és gyakorlati tudás van, mely ritka érzékkel párosítani, sőt csoportosítani tudja azokat a szükséges és célravezető intézkedéseket, amelyek e nagy feladat sikerét egyedül biztosítják s amelyeknek hiánya vagy nem módszeres alkalmazása a multban nemcsak hazánkban, de egész Európaszerte oka volt e téren az egymásra halmozódó sikertelenségeknek és kudarcoknak.

E cikknek az is a célja, hogy reámutasson arra — amint azt a rendelet is teszi —, hogy most csak alapvetőleg kezdeményezett és nagyobbára rendőri intézkedésekről van és lehet csak szó, mert a még szükséges telepítési, szociális és polgárosítási kiegészítő intézkedések természetszerűleg csak a háboru utáni nyugodtabb időkben kerülhetnek sorra és a megfelelő előfeltételekhez képest valósíthatók meg. Ám a mostani intézkedések, mint alapvető rendelkezések csak abban az esetben fogják biztosíthatni a későbbi siker teljességét, ha a végrehajtás a gyakorlatban meg fog felelni a belügyminiszter ur remekül lefektetett intenczióinak. Ha a végrehajtás nemcsak hivatalos parancsszóra folyik, hanem a nagy horderejű kérdés uttörő rendezésére irányuló nemes intencziók teljes megértésével és átértékelésével.

E téren pedig a legvégső fokon a m. kir. csendőrség, az a szerv, amelyen mint pilléreken nyugszik a sikernek titka. És itt nem győzöm eléggé hangsúlyozni azt, hogy a gyakorlati végrehajtásnak a rendszerességen kívül állandónak, vagyis a lefektetett elvek és a megtett rendelkezések alapján az előállításra adott 10 napon túl is fáradhatatlanul és megtörhetlenül állandónak, folytonosnak kell lenni.

Mert a most is nomád életet folytató cigány, aki sátorban pizsokban tanyáz, döghussal táplálkozik, akinek családi élete állatias, vallása sok esetben nincs, törvényt nem ismer, aki testileg minden viszontagsággal szemben edzett, fáradhatlan és kitartó kalandor, lelkileg néha bátor, támadó, erőszakos és vérengző martalócznak, máskor gyáva, meghunyászkodó rabszolgának bizonyul, aki általában könnyelmű, léha, dologtalan,

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsérelés. — Árjegyzék minden hangszerből külön küldetik.

hazug, furfangos, megbizhatlan, dőzsölő kéjencz is egyuttal, de aki amellet, hogy még mindig az ösztönök világában tévelyeg, mégis ügyes, találékony és rugalmas elméjü is, aki ravaszságával és fent körülirt tulajdonságánál fogva hihetetlen módokon igyekezni fog kifárasztani a hatóságokat és kibujni akarni a rendszeres és módszeres uj kezelés alul.

Ennek pedig nem szabad és nem is fog megtörténni.

Nem fog megtörténni azért, mert amig egyrészt bizom a magyar elsőfoku rendőrhatóságokban és a magyar királyi csendőrségben, másrészt — mint erre már rámutattam — a belügyminiszter ur a cigányok kárhozatos közéleti szereplése, illetve ezen szereplés lehetlenné tétele s a megzavart társadalmi rend és nyugalom helyreállításának biztosítására olyan irányelveket állapított meg, amelyek a kóbor cigányok lassu átalakulásának alapját megvetik és lehetővé fogják tenni, hogy aránylag rövid időn belül Magyarországon nemcsak a harzi vitézségben, hanem ebben a kulturmunkában is az európai államok között vezetni fog.

A cigányügy történetéből kitetszik, hogy a cigányok azért terjedtek el, illetőleg azért vonulhattak át szinte feltartóztatás nélkül egész Európán, mert olyan korban jöttek, mikor az államok még csak a kezdetén voltak a belső szervezkedésnek. Egymásközi összeköttetésük laza volt, közös elhatározásra vagy cselekvésre mindenképen alkalmatlan. Így aztán, mikor erélyesen kezdtek velük elbánni, az államok egymás területére kergették őket, különböző időkben, hol itt, hol ott voltak szigorubbak velük és mindig volt menedékhely, ahol meghuzhatták magukat. A cigányok ősi vándorló ösztönükön kívül egyéb okoknál fogva folytatták kalandos életmódjukat. Egy-egy vidéken vagy országrészben csak addig tartózkodtak, amig azt a területet a maguk módja szerint ki nem élték, azaz amig a lakosság ki nem ismerte őket és fel nem mondta nekik a vendégszeretetet vagy éppen hatósági közbenjárással le nem rázta őket a nyakáról. Azoktól az intézkedésektől, amelyeket e célra a kormányok életbeléptettek, a mai kor fia — fájdalom — minden bölcsességet kenytelen megtagadni. Az eddigi összes intézkedéseken vörös fonálként húzódik végig az öletszerűség és ki lehet mutatni, hogy egyik kormány a másik kísérleteiről rendszeresen feledésbe mentek. A külföldi kísérletekről viszont megállapítható, hogy ezek hire vagy be sem hatolt az országba, vagy itt nem tartották érdemesnek azokat figyelembe venni. Így aztán minden kormányférfi előről kezdte a dolgot és így alakult ki az a vélemény, hogy e kérdés megoldhatlan, a cigányfajt nem lehet telepíteni.

Azt nem vették eközben észre, hogy ezt az állítást az élet maga lépten-nyomon megczáfolja, mert hiszen

a település folyamata évről-évre tart. A kormányoknak tehát legfeljebb az a feladat jut, hogy ezt siettessék. A cigánytelepítés tehát nem az a megoldhatlan sisifusi feladat többé, aminőnek a mult balsikerei után mindenki tartotta.

A mult századokban a polgárosítási kísérletek azért jártak annyi balsikerrel, mert abban az időben még a legjobban művelt és szervezett államok sem rendelkeztek azokkal az intézményekkel, melyek egy ilyen civilizatorius akció megvalósításához szükségesek. Az akkori kormányoknak, ha voltak eszméik, de nem voltak eszközök, amelyekkel azokat megvalósíthassák. Akkor nem volt vasut és nem volt telefon, táviró, nem volt egységes közigazgatás, szervezett polgári végrehajtó intézmény, nem volt kifejlett közoktatásügy és annak ezrekre menő tanítóselege, nem voltak gyermekmenedékhelyek tizezrekre menő befogadóképességgel, nem volt gyáripar, nem volt iparoktatási szervezet és az államok gazdasági helyzete sem engedte meg a szükségessé váló költségekét. A mai állam a régihez képest, össze sem hasonlítható készültséggel mehet bele a küzdelembe és a helyes legfőbb irányítás mellett játszva fogja legyőzni a felmerülő akadályokat.

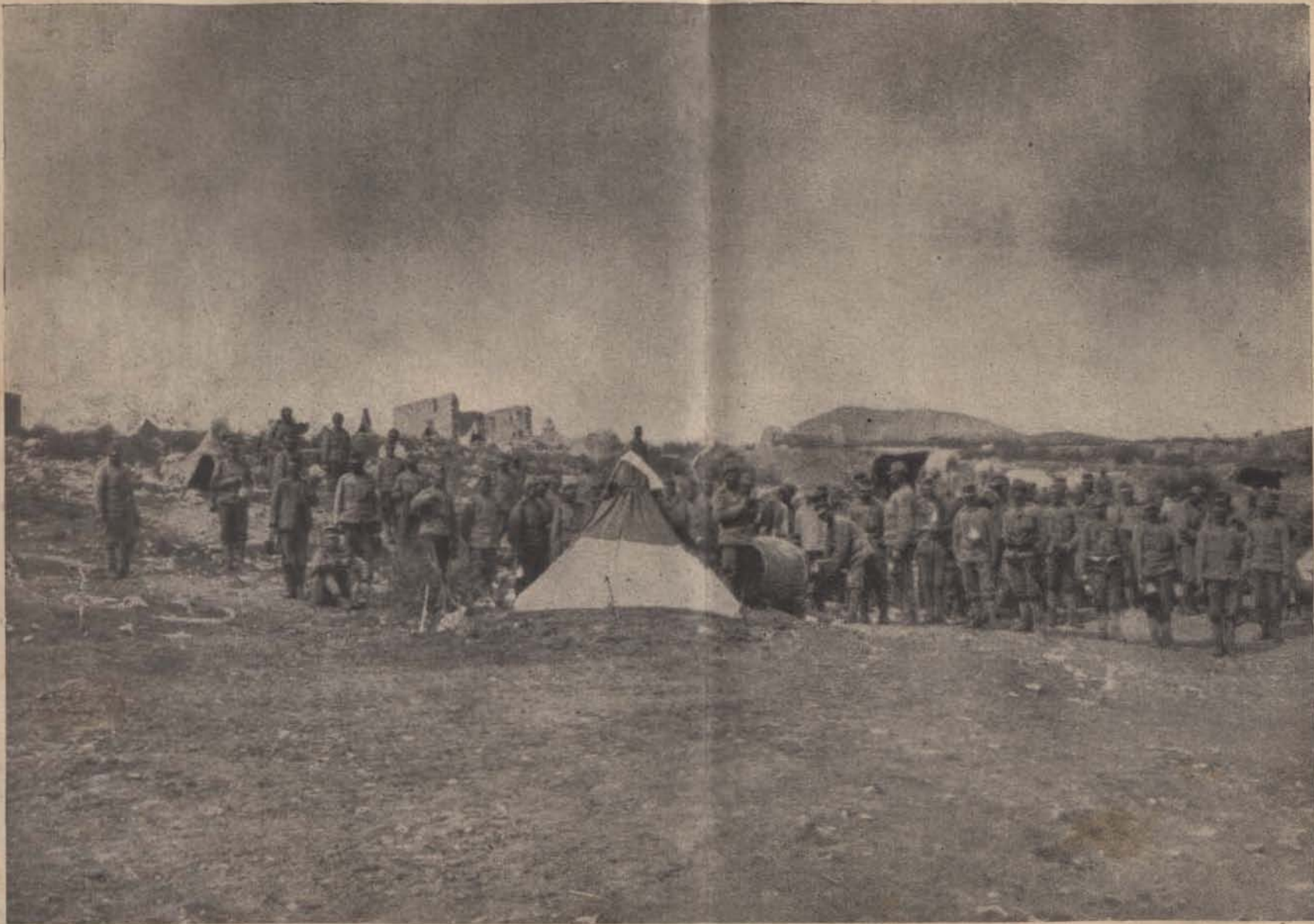
Sajátságos jelenségnek látszik, de úgy van, hogy a cigányügy éppen azokban a külföldi államokban van a lehetőség szerint megoldva, amelyekről a kérdéssel nem foglalkozók a legkevésbé feltételezték volna. Ezek az államok Spanyolország, Oroszország és Szerbia.

Spanyolországban 1783-ban III. Károly, miután rájött, hogy száznál több drákói szigorúságu királyi rendelettel sem lehetett semmire sem menni, legfeljebb, hogy a cigányokból a társadalom legveszedelmesebb ellenségei lettek, a felvilágosodottságáról híressé vált reformer, Aranda miniszterével 44 cikkből álló törvényt készítettett, mely a cigányok életviszonyait emberséges módon rendezte. E törvény kimondja többek közt, hogy minden pálya megnyílik ama cigányok előtt, kik megtelepülnek és a kóborlással, nyelvük használatával és ruhaviseletükkel felhagynak. Az ilyenek unokái nemesiséget is kaphatnak. E rendeletnek igen jó eredménye lett, mert az ottani cigányok a spanyol köznép szokásait felvették, nemkülönben nyelvüket és ruházatukat. Spanyolországban a telepítés sikerültnek mondható.

Oroszországban II. Katalin a roppant terjedelmű koronabirtokokon telepítette le őket és ma már majdnem mind önálló lakóhelylyel bírnak és a vándorlással teljesen felhagytak. Oroszországban, ami mindenesetre meglepő, a cigányok ellen sohasem bocsátottak ki tiltó rendeleteket, ott mindenkor emberségesen bántak velük. A pétervári kormányzóság kivételével az egész ország nyitva állott előttük, hol abban az időben a vadászat és halászat teljesen szabad volt. A városok közelében külön telepeik vannak, ahol lókereskedéssel, kovácsmunkával és állatkuruzslással foglalkoznak. A kóborlási

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Albániai képek. — Magyar csapatok Alessiő előtt.

vágy bennük is megvolt, 1809-ben a kormány ettől szigorúan tiltotta őket és az 1839-iki rendelet megtelepedésükre 1841 január elsejét tűzte ki utolsó határidőül. Ma már Oroszországban nincsen vándorzigány, valamennyinek van állandó lakása. Oroszország ama államok közé tartozik, ahol a cigányok polgárosítása úgyszólván teljes sikerrel járt.

Szerbiában Milos szerb fejedelem kezdett először a megtelepítésükkel foglalkozni, elismerésül azokért a szolgálatokért, amelyet a szerb szabadságharcban tettek, amikor is a szerbekkel együtt vitézül harcoltak a törökök ellen. A fejedelem a háboru után Pozsarevácz mellett egy cigánytelepet létesített. Ami az embereket a szerb városokban meglepte, az, hogy ott oly cigány házalókat látott, férfit és nőt vegyesen, akik épen úgy, mint nálunk a bosnyákok, apró házi ipari tárgyakat árulnak. Más házalók vasszerszámokat és házi eszközöket árulnak, igen jó s kemény furót, reszelőt, fejszét, némelyek ácsbárdot is tudnak készíteni és maguk árulják. Még meglepőbb, amit a szerb falvakban lehetett tapasztalni. Szerbiában alig van falu, ahol a kovácmesterséget ne a cigányok látnák el. Ha az ember az okát kérdezi, megtudja, hogy a szerb ember érthetlen előítéletből a kovácmesterséget hozzá nem méltó munkának tartja és nem igen adja rá magát. A kovácmesterség így Szerbiában kizárólag a cigányok szabadalmává lett és kimondhatni mindjárt eleve, hogy a szerbiai cigányok tömeges megtelepedése annak az előnyösebb társadalmi helyzetnek köszönhető, amit a kovácmesterség révén el tudtak érni. Nagyra is vannak e mesterségükkel, mely nekik nemcsak polgárjogot, de becsületet is szerez polgártársaik szemében. A szerb földműves a kovácsra szinte naponként rászorul és ha pénze nincs, hitelbe kénytelen dolgoztatni nála és így a cigánykovácssal jó viszonyban igyekszik állani. Ezek a körülmények a cigányt régen kiemelték abból a félig túrt és alapjában megvetett állapotból, melyben nálunk a falusi cigány él. A szerbiai cigánykovácsot a munka teljesen emancipálta, számottevő tagja a falunak és a kocsimában nem szégyel sor ülni vele a módos parasztagda. Szerbiában a cigányok még a következő tárgyakat készítenek: u. m. üstöket, kolompokat és öntött rézből való csengőket, értenek továbbá a rézedények ónozásához is. Készítenek továbbá vesszőből és fahéjból kosarakat, kákából és más hajlékony anyagokból csinos díztárgyakat, amelyeket maguk adnak el. Állati belekből hurt sodornak, ebből rostahálót készítenek, a famunkások dézsát, teknőt, apró ládikákat és skatulyákat készítenek. Mint zsidókkal is találkozni velük és foglalkoznak toll- és pehelygyűjtéssel is és a szerb falvakban a batyuval házaló cigány épen olyan ismert alak, mint nálunk a tollas zsidó. Lókupez cigány és kereskedő ma is fölös számmal van köztük. A polgárosodás szempontjából

a szerbiai cigányság állapota nagyon tanulságos. Elsősorban Szerbiában a cigányt nem tartják származásánál fogva dologkerülőnek és tolvajnak és nem félnek tőlük úgy, mint nálunk. Ennek a népfajra nézve az az örvendetes hatása van, hogy neki megfelelő munkához juthat és e munkájánál valamint tehetségénél fogva nyitva áll az út előtte az emelkedéshez, amit hazai cigányainkra nézve nem lehet mondani. Nálunk az előítélet oly nagy, hogy a cigányt cselédnek meg nem fogadják és még napszámosnak is csak végszükség esetében szokták felfogadni. Ipari pálya pedig épen nem nyílik meg előttük, nincs rá eset, hogy magyar kisiparos cigányfiut fogadna fel inasnak. Szerbiában ellenben a cigányoknak magasabb társadalmi rétegekbe való felemelkedése a legjobb folyamatban van. Sabácban például találni cigány boltost, kávést, mészáros; bérkocsis is van köztük. Nizsben számos cigányhordárt látni az utcákon és nincs panasz a megbízhatóságuk ellen.

Kétségtelenül megállapítható, hogy mind e három államban a cigányok települése, polgárosulása akkor járt sikerrel, amidőn az nem tisztán erőszakos uton eszközöltetett.

Szemben állanak ezzel a nagy kulturállamok: Franciaország, Angolország és Németország.

Franciaországban 1561-ben az orleansi parlament tüzel-vassal való kiirtásukat rendelte el. XIII. és XIV. Lajos alatt e rendeleteket valóban végre is hajtották, úgy hogy a cigányok száma erősen leapadt, de mégis maradt fenn egy csekély töredék belőlük. A rendek mindent elkövettek, hogy szabaduljanak ettől a veszedelmes emberfajtól, de még 1710-ben is arról panaszkodik egy hivatalos jelentés, hogy a királyságot előzönlötték. A XIX. század elején végre gyökeresen végzett velük a francia kormány. 1802 december 6-án éjjel összefogdosták a cigányokat, hajóra ültették és az afrikai partokra kitétték. Ma aztán persze Franciaországban kevés a cigány. De van. S minthogy Franciaország mit sem tett a cigányok sorsának javítására, az ottlevők a fizikai és erkölcsi sülyedés megrendítő képét mutatják.

De hogy a cigánykérdés Franciaországban megoldva a mai napig alig lehet, azt mutatja az a körülmény is, hogy 1912-ben fogadtatott el «a vándorfoglalkozások gyakorlásáról és a kóborlók forgalmának megrendszabályozásáról» szóló törvényjavaslat, melynek végrehajtása 1913-ra tüzetett ki. A bekövetkezett háborús helyzet miatt az eredményre vonatkozó további adataink nincsenek.

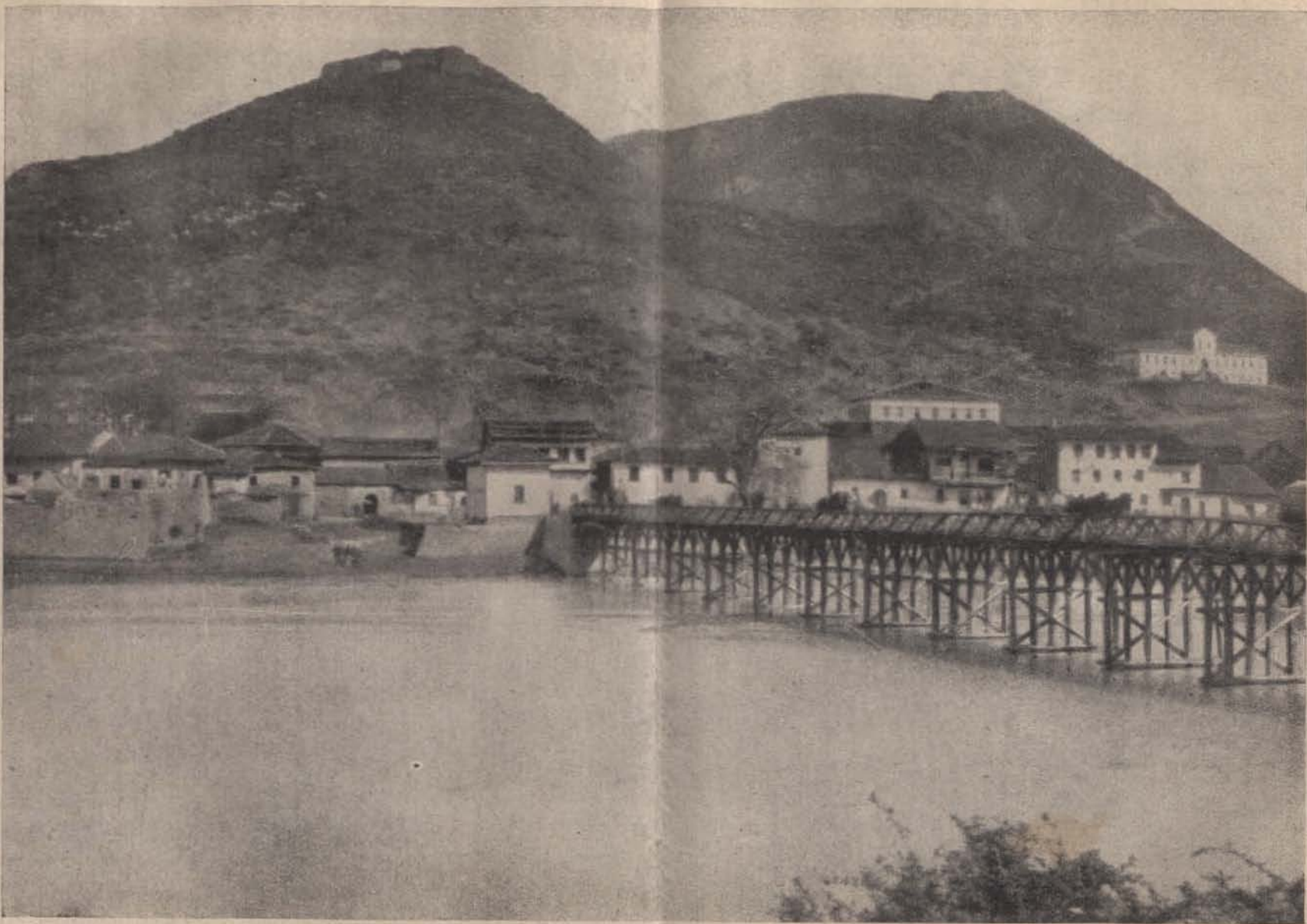
Angolországban 1531-ben szigorú rendelet jelent meg ellenük. Skótországhól 1679-ben kiutasították őket. Az eljárás az volt, hogy az elfogott cigányt fülénél fogva fához szegezték és őrt állítottak mellé, a ki mutogatta a népnek. A visszatérőt pedig felakasztották. VIII. Hen-

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ Zsótér-bérhás. Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi díszvarrógépek. — Világhírű tűnélküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési cikkek főraktárosa.

Albániai képek. — Alessio látképe a Drin folyón vert híddal.

rik drákói szigorral törvényt hozott a csavargókra, akik közül állítólag 18.000-et akasztatott fel és ezek közt igen sok cigányt. Leányai Mária és Erzsébet alatt az üldözés nem enyhült. Erzsébet idejében egy kormányrendelet kimondta, hogy minden egyiptusit, akif egy hónap múlva az országban találunk, minden ítélet nélkül halállal kell büntetni, sőt a cigányokra nézve felfüggesztette a templomi menedékhelyeket is, tehát ott is szabad volt őket letartóztatni. Csak a XVIII. században kezdtek velük emberségesen bánni. II. György három osztályba sorozta őket: a rossz magaviseletűek büntetése egy hónapi fogság, a kóborlóké hat hónap és megkorbácsolás, a javithatlanokat két évre deportálják. Mindezeknek az intézkedéseknek azonban nem volt meg a kívánt eredményü hatásuk. Csak akkor kezdett Angliában javulni a helyzet, a midőn a XIX. században londoni és bristoli társas egyesületek a cigányok megtelepítését tüzték ki maguk elé feladatul. Mint minden magánvállalkozás azonban, teljes eredményt nem érhetett el, úgy hogy Angolországban a cigányügy a mai napig sincs egészen megoldva, amit az a körülmény is bizonyít, hogy Angolországban 1908-ban nyújtottak be törvényjavaslatot a vándorlakások szabályozásáról, ami alatt a cigánysátrak értendők.

Németországban is a leghihetlenebb módon jártak el ellenük. 1498-ban Freiburgban tartott országgyűlésen elhatározták, hogy a cigányokat egy év alatt a német nemzet országaiból ki kell kergetni, ha pedig azután is mutatni mernék magukat, legszigorubbán büntetessenek. De ennek nem lett megfelelő eredménye, amiért is újabb és újabb rendeletek kibocsátására volt szükség. A különböző német államok az egymásután következő évszázadokban a legkeményebb rendeleteket adják ki a cigányok ellen, melyek befogadásukat, otttartózkodásukat vagy pedig még csak átutazásukat is szigorúan tilalmazzák és a büntetések mindig a legkegyetlenebbek. Akik a rendeletekkel daczolnak, elvesztik minden vagyonukat, a férfiakat agyonlövik, az asszonyokat megvesszőzik, később még a visszatérő asszonyokra is halálbüntetés vár. I. Frigyes porosz király rendeletei szerint, ahol meglátják őket, meg kell huzni a vészharangot. A határon mindenfelé akasztófákat kell felállítani ezzel a felirással: «Erre akasztják a cigányokat és más tolvajnépséget, férfit, asszonyt». Azokat, akik már ki voltak utasítva és mégis visszatértek, de megjavulni nem akarnak, amennyiben 16 évesek elmúltak, fel is kell akasztani. I. Vilmos porosz király 1725-ben parancsot ad, hogy azokat a cigányokat, akik a porosz királyi állam területére lépnek és 18 évesek elmúltak, nemi különbség nélkül fel kell akasztani. Württembergben Szászországban, Thuringiában, Reuss hercegségben, Pomerániában és Westfáliában is többé-kevésbé hasonló módon jártak el velük. A különböző német államok-

ban kiadott üldöző rendeletek hatástalanságán felháborodott kormányok végre a legképtelenebb és barbár kegyetlenségükben megszegyenítő intézkedéseket tettek. Néhol a szó teljes értelmében ráuszították a csöcseléket a cigányokra és úgy mérszárolták le őket, mint a barmokat. Hogy hová fajult el a cigányok kegyetlen üldözése és milyen emberek vettek benne részt, erre jellemző adatot közöl Rüdiger, aki elbeszéli, hogy a XVIII. század elején egy rajnamelléki német fejedelem vadászata végén a terítékre került vadak mellé odafektettek egy agyonlőtt cigányasszonyt is, a szoptató gyermekével együtt. E szigorú rendeletek és eljárás daczára, melynek igen-igen sok ártatlan is áldozatul esett, mindig voltak Németországban cigányok és vannak ma is. Ezt élénken bizonyítja az, hogy a német birodalmi gyűlésen 1912. évben Delbrück államtitkár közölte, hogy a kormányok intézkedéseket szándékoznak tenni «a cigányok és általában a nomád hordák ellen».

Hazánkban a cigányok 1415-ben jelentkeznek. Zsigmond király, ki egyszersmind római császár is volt, 1423-ban szabadalom-levelet adott nekik. Az ezután következő legrégebb okirat Mátyás királytól való. E szabadalomlevél a Szepesvárosban tartózkodó cigányoknak szól, kik Nagyszében város védelmére bizonyos munkákat tartoznak teljesíteni és adómentességet élveztek. Mátyás király tehát megparancsolja az erdélyi vajdának és alvajdának, hogy a cigányokat eddigi szabadságaikban és szokásaikban meg ne háborítsák. A cigányok lassu bevándorlására és itteni fogadtatására világot vet János Zsigmond királynak, mint Erdély fejedelmének egy oklevele, melylyel az Apafiaknak az épen akkor Moldvából Erdélybe menekülő fáraók vagyis cigányok közül, kik addig, míg szabadok voltak s jobbagyul senkihez be nem állottak, 25 sátoralja cigányt adományozott. II. Rákóczi Ferencz a cigányok érdekéken külön rendőrbírósgot állít fel. A legrégebb cigánytelepülés a mai Aradmegyébe kebelezett Zarándmegyében volt Simánd községben. A XVIII. század II. évtizedében a törökök végleges kiűzése és a II. Rákóczi Ferencz szabadságharczának bukása után a bécsi kormány a törököktől visszafoglalt és teljesen néptelenné vált hódoltságú részek laktelepítésével és szervezésével kezdett foglalkozni. Ekkor vetett szemet először a cigányokra, kik Erdélyből a Bánságra önmaguktól kezdtek beszállingózni és ott főképen aranymosással foglalkoztak. Számos adatot találni e korból, melyek az ottani cigányok életviszonyait megvilágítják. A legrégebb adat 1718-ból való. Ez év decemberében az administratio elrendeli az összes kerületi hivataloknak, hogy a cigányokat össze kell irni és tőlük fejenként 5 forint harácsot kell beszédni. Nem a megtelepítésükre vagy sorsuk javítására gondolnak tehát, hanem azért írják össze őket,

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY**

a magyar kir. Zeneakadémia
házi hangszerkészítője

legjobb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfuvóhangszerek, czimballmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserezése és javítása.

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

Albániai képek. — Utezi kép Alessióból.

hogy az akkori viszonyokhoz képest jó nagy adót vehessenek rájuk. És jellemző a kormányzóságra, hogy amíg a világ minden tájáról nagy áldozatokkal, állami segítséggel és természetesen hosszú ideig tartó adómentességgel toborozták a bevándorlókat a Bánság benépesítésére, addig a cigányokról egy félszázadon át soha sincsen más gondoskodás, csak az, hogy adójukat mentül szigorubban kell behajtani és mentül magasabbra emelni. Szegeden is voltak már telepített cigányok a XVIII. század elején. Az ország északi részében Trencsénmegye 1719-ben foglalkozott először a cigányügy rendezésével. Trencsénmegye példáját követték Pozsony-, Bars- és Zemplénmegyék.

1761. évi november 13-án jelent meg Mária Terézia híressé vált első rendelete a cigányok megtelepítéséről. A cigányügy országos rendezésére az volt az első kísérlet Magyarországon. Tartalma az, hogy a cigányokat le kell telepíteni, a földesurak adjanak nekik házhelyet és földet, fogadják jobbágyuknak, a parasztok pedig támogassák őket, hogy kedvük jöjjön a munkára. Ne nevezzék őket cigányoknak, ami megbélyegző elnevezés, hanem új magyaroknak. Lóval ne kereskedjenek és lakóhelyükről eltávozniok ne legyen szabad. A következő rendelet 1767 november 27-én jelent meg és ebben Mária Terézia már a gyermekek elszedését parancsolja meg. A földmives nevelőszülők egy leány tartásáért 12 forintot kaptak egy évre, amíg a leány 12 éves lett, azután 14 éves koráig 14 forintot. A fiukért 12 éves korukig szintén 12 forintot fizetett a kincstár, ezenkívül az első felruházás költségeit is viselte. A cigányok egymással házasságra nem léphetnek, ha pedig egy nem cigány férfi cigányleányt akarna elvenni, ennek irott bizonyítvánnyal kell igazolnia, hogy nemesi vagy polgári vagy paraszt házban szorgalmasan szolgált, a katolikus vallás alaptételeit ismeri és ez esetben a cigánymenyasszony a kincstártól 50 forintot kap hozományul. A fiukat, kik 16 évesek elmúltak és hadi szolgálatra alkalmasak, be kell sorozni, a gyöngébbeket mesterségre kell tanítani. 1773-ban új rendelet a gyermekek erőszakos elszedését újlag szigorúan meghagyta és pedig úgy kellett ezt végrehajtani, hogy a gyermekek szüleiktől és más cigányoktól teljesen elkülöníttessenek. Ehhez képest több helyen éjnek idején meglepték a cigányokat és minden öt éven felüli gyermeket kocsira tettek és elvittek. Mindez szívtépő jelenetek közt ment végbe. De az eredmény nem felelt meg a nagy várakozásnak és pedig azért, mert a rendelet csak Magyarországra szólott és hatálya nem terjedt ki a szomszéd tartományokra, sőt Erdélyre sem. De magában a szorosán vett Magyarországon is sok mulasztást követtek el a megyék, melyek a gyermekek elkobzását nem akarták végrehajtani. Ennek pedig az volt a

magyarázata, hogy a cigányokat az olcsó munkájukért a legtöbb földbirtokos pártfogásába vette. Ha a cigányok nagy alkalmatlanságára voltak is a köznek, de egyesek sok hasznukat vették és ezek a megyével szemben mindig megtudták őket védeni. Egy félszázad múlva az erdélyi országgyűlés kiküldött bizottsága leplezetlen őszinteséggel feltárta ezeket a visszaéléseket és ellenük törvényhozási intézkedéseket tartott szükségeseeknek. Ezek a bajok Mária Terézia idejében nagy mértékben fennálltak és hátráltatták a telepítési terv megvalósítását.

II. József 1783-ban összes országaiban érvényes általános hatályú rendeletet bocsátott ki, mely a cigányok végleges megtelepítését lett volna hivatva végrehajtani. E főszabályzatnak nevezett rendelet nevezetesebb pontjaiban foglaltattak, hogy: a cigány gyermekeket, mikor négy évesek elmúltak, legalább is minden második esztendőben el kell vinni a szülőktől, a szomszédos községekben szétosztani, ahol is a papoknak különös gondot kell viselni arra, hogy ezek az iskolában rendszeres tanulásban részesüljenek, hogy aki cigányul beszél 24 botot kap és hogy a cigányok nem házasodhatnak össze. Az egykorúak II. Józsefnek sok pontból álló rendeletét nagyon emberségesnek találták és igen sokat vártak tőle. De nagy sikere ennek sem volt. Ennek okát abban kell keresni, hogy sok pontja egyenesen végrehajthatatlan. A gyermekek elszedése, az összeházasodás, a cigány nyelv használatának tilalmazása, mindezek szinte lehetetlenséggel határos parancsok voltak. A cigányok általában nagyon makacsul ellene szegültek a végrehajtásoknak. Hiiába építettek nekik házakat, ők sátort ütöttek az udvaron és abban laktak. A gyermekek elszedése szörnyű jelenetek közt ment végbe, a szülők a hajukat tépték és kétségbeesetten a földre dobták magukat, a parasztok között kiosztott gyermekek megszöktek és addig bujdosztak, amíg haza találtak a szüleikhez. Azzal sem mentek sokra, hogy a lovaikat elszedték. Rövid idő múlva más lovakat kerítettek maguknak, természetesen meg nem engedett módon.

A mai államnak ettől a kudarcztól nem kell tartani, mert van vasutja, mely a közeli szomszédság helyett az ország tulsó szélére szállíthatja az elszedett gyermeket és van gyermekmenedékhelye, mely azokat megbízható embereknél helyezi el és ezeknek nemcsak jól gondjukat tudja viselni, de ami a legfőbb, mint élő szervezet nem jön abba a kísértésbe, hogy egy napon ráunjon a cigánygyermekek gondozására és azokat szélnek bocsássa, mint 1783-ban történt.

Erdélyben a II. József 1783-iki rendeletét szintén csak részben tudták végrehajtani, bár ott erélyesebben fogtak hozzá, mint az anyaországban. Ott az 1791-iki országgyűlés külön bizottságot küldött ki, mely a cigányügygel igen behatóan foglalkozott. Munkálatát 1794-ben

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általánosan elismerve legjobban szállít **Magyarország legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára.** . . .
Árjegyzék minden hangszerről bérmentve küldetik.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedül feltalálója. Alapított 1847-ben.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

adta be a következő czim alatt: «Opinio de Domiciliatione et regulatione Zingarorum».* Ez a munkálat az 1810-iki országgyűlésen felvétellett, minek következménye lett az 1810. évi 40. erdélyi törvényczikk. E törvény szentesítése azonban sokáig késett és végre 1837-ben az a válasz érkezett reá, hogy a cigányok letelepítésének ügye a végrehajtó hatalom ügykörébe tartozik. Így azután sem politikai, sem törvényhozási uton nem történt semmi sem, bárha ugy a kormány, mint a rendek szükségesnek tartották a végleges rendezést. Ezen anomáliának egyik általános oka a szemközt álló magánérdekeknek titkos erejében rejlett. A bizottmány véleménye szerint a tett rendeletek, bármily czélszerűek lettek volna is, eredményre nem vezethetnek, mert a magánérdekeket csak törvényes felhatalmazással kiszabott kemény büntetésekkel lehetett volna elérni, ily büntető törvények kiszabására pedig, főleg, midőn nemes birtokosok és tisztviselők fékezéséről van szó, nálunk a végrehajtó hatalom felhatalmazva nincs, valamint alkotmányos országban általában nem is lehet.

A szabadságharc leverése után következett abszolút kormány más akadályok leküzdésével lévén elfoglalva, a cigányügyet pihenni hagyta. Az alkotmány helyreállítása után többször volt ugyan szó a kóbor cigányok megtelepítéséről, de intézkedések nem történtek. Társadalmi uton József főherczeg — mint ez köztudomásu — cigánytelepítési kísérleteket tett, amelyekre sok pénzt áldozott anélkül, hogy valódi eredményeket érhetett volna el. Fehérmegyében aicsuti birtokán, nemkülönben a kisjenői, bánkúti, hatvani és göböljárasi pusztákon számos cigánycsaládot megtelepített és földművelésre akarta őket szoktatni. A siker főképen azért maradt el, mert törvényes és egységes eljárás hiányában a megyei hatóságok nem támogathatták eléggé a főherczeg törekvéseit.

A cigányügy történetének,** tüzetesebb előadását azért tartottam szükségesnek, hogy deduktive megállapítható legyen, miszerint csakis erőszakos rendszabályokkal a cigánykérdést a multban megoldani seholy sem lehetett.

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az angolok és japánok.

Egy svéd ujság «Veszedelem a távoli keleten» czimmel cikksorozatát közölte. A cikksorozat rámutat arra a nagy változásra, a melyet a háború teremtett meg a távoli Keleten. Angolország és Oroszország magatartása és eljárása csak veszedelmet zudít a fehér fajra, a

* «Vélemény a cigányok letelepítéséről és megrendszabályozásáról.

** Déry: A cigányok Európában.

mellyel szemben a japánok és a khinaiak, mint a sárga faj tagjai összetartanak. A cikk a többi közt ezt mondja:

Sanghájban az angol parkon 1904 május elején a következő figyelmeztető sorokat láttam kifüggesztve: «Japánoknak és khinaiaknak nem szabad padra leülniök.» A távoli Keleten az angol ember személyesen csak keveset érintkezett a sárga fajjal. A ki nyilvános társaságban japán vagy khinai nővel mert mutatkozni, vagy a ki ilyen nőt feleségül vett, azt az angolok erkölcsileg megromlott embernek tekintették. Ilyen fölfogásban nevelték föl a távoli Keleten a fehér fajt és az európai gyarmatokban levő kulturemberek uralkodó fajnak tekintették magukat.

Az orosz-japán háború idején és különösen az angol-japán szövetség megkötése után valamivel olcsóbban adta már a fehér faj. Sem az angolok, sem más európai ember nem tudta addig elgondolni, hogy szövetség lehetséges egy kulturállam közt, mint a milyen Anglia és Japánország közt. Ebben a szövetségben minden kelet-ázsiai ember erkölcsi arczulütést látott, a melyet Angolország nemcsak magának, hanem az egész fehér fajnak adott. Ez volt az alapoka annak, hogy a távoli Keleten és a gyarmatokon megtört a fehér faj hatalma.

Később meg kellett élnünk, hogy Angolország latbatvette szavát az európai háború mellett és Szerbiával, Oroszországgal, Franciaországgal és Japánországgal szövetségbe részt is vett ebben a háborúban. Mi készítette Angolországot arra, hogy beleavatkozzék a háborúba? Mint olyan kereskedőnek, aki huszonöt év óta élénk üzleti összeköttetésben voltam angol gyárosokkal és hajóstársaságokkal, az a szilárd meggyőződés, hogy az angol exportőr és gyáros mindig meg volt elégedve a német kereskedővel, a német kereskedők Angolország legjobb és legnagyobb vásárlói közé tartoztak és nagyrabecsülték, mert mindig pontosan fizettek. Másrésről gyakorlati tapasztalataim alapján állíthatom, hogy az angol nagyexportőrök és gyárosok Németország legnagyobb és legjobb vásárlói közé tartoztak és hogy az volt a hírük, hogy mindenben pontosan teljesítik kötelességüket. Ennek következtében az a véleményem, hogy sem az angol gyáros, sem a nagyexportőr nem kívánta a háborút Németországgal. Ellenben az angol hajóstársaságok voltak azok, a melyek minden körülmény között háborút akartak, hogy ezzel megsemmisíthessék a német kereskedelmi flottát. Mert az angol hajóstársaságok célja az, hogy monopolizálják a gyártmányok és nyersanyagok szállítását és az Angolország által való árucere közvetítését.

Angolország úgy számított, ha Oroszország, Franciaország, Németország, Magyarország és Ausztria háborúba vonul, Angolország biztosítja magának Japánország és Belgium támogatását és kötelessége csak az lesz, hogy néhány százezer embert a csatornán át a kontinensre szállítson. Angolország elejétől fogva számított arra, hogy mindezeket a hatalmakat évtizedekre meg fogja gyöngíteni az európai vérfürdő és ezzel Angolország hatalma nagyobb lesz, mint a minő bármikor volt.

Körülbelül husz hónapi háború után azonban egészen másként alakult a helyzet, mint a hogy az angolok kezdetben elképzelték. Az angolok legelső sorban Japánország tekintetében számították el magukat. Angolország azt hitte, hogy a Japánországgal való szöv-

Csúz, Rheuma, Köszvény

amely sok ezer hálaírat és orvosi vélemény szerint biztos hatás háziszer. — Eredeti tégyely ára 2 korona.

Eredetli készítő: Szontho Lejos, Batsana, Ungarorszag. Gyógyszerháza: Budapesten, Domianich utca, 2. szám.

esetén próbálja meg a világhírű erősített **CAPCINE (Paprika)** kenőcsöt

HIREK.

vetségi szerződések és kötelezettségek arra fogják indítani ezt az országot, hogy Európába az antant-hatalmak segítségére nagyobb hadsereget küldjön és hogy Japánország a háborúba való bevonása következtében hosszabb időre szintén meg fog gyöngülni. Ez a számítás azonban teljesen balul ütött ki. Japánország Angolországnak nagyon engedelmes és figyelmes tanítványa, de sőt azt mondhatjuk, hogy a tanítvány mesterének a fejére nőtt. Japánország hidegen és kitérően arra az álláspontra helyezkedik, hogy az ő érdekei nem Európában vannak, hanem erejét arra kell fölhasználnia, hogy saját helyzetét a távoli Keleten erősítse meg. Japánország csak annyi részt vett a háborúban, a mennyi szükséges volt ahhoz, hogy saját hasznára tanulmányozhassa a szárazföldi és tengeri háborút. Ellenben fölhasználta Japánország az európai kavardást arra, hogy megkezdje Khina eljapánosítását. Japánország rengeteg mennyiségű mindenféle árut szállított Oroszországba és ez pénzügyileg nagyon megerősítette. A háború husz hónapja alatt Japánországnak sikerült száztizenhét municziógyárat létesítenie és ezzel minden időkre függetlenítette magát Európától a municzió tekintetében.

A Japánországgal való szövetség tehát az első és a legnagyobb hiba volt. Angolország ezt most világosan belátja. Ezt a tévedését a jövőben minden körülmények között drágán fogja megfizetni.

KÉPEINKHEZ.

Albániai képek.

Alesszió vagyis az ókori elnevezés szerinti Lissos Albánia északi részén a Drim folyó mellett, Skutaritól délre, a Durazzó felé vezető tengerparti vonalon fekszik. Egyébként jelentéktelen, csak mintegy 3000 főnyi lakossal bíró község, de hajdani várszerű megerősítésénél fogva és mert egyik legrégebb tengeri kikötője Albániának, már az ókorban is nevezetes hely volt.

Nevezetességét emeli az, hogy katolikus püspöki székhely és hogy Skanderbéget, igazi nevén Kastrióta Györgyöt, aki az albánoknak 25 éven át hősies vezére és fejedelme volt s annak idején a nagy Hunyadi Jánossal szövetségre is lépett a törökök ellen, 1468-ban Alessióban temették el.

A mostani háborunkban Alessio elfoglalása is egyik eredménye volt a Balkánon dicsőségesen működő hadseregünk győzelmeinek. Montenegró eleste után ugyanis, amint Skutarit elhagyták győztes csapataink, Alessiónál találtak először megemlítésre méltó ellentállásra, de az ellentálló szerb, olasz és montenegrói keverécsapatokat már az első órákban visszavonulásra és Alessió feladására kényszerítették. Magyar csapatok táboroztak ekkor, mint képeink egyikén is látható, Alessió alatt s bizony a község belterületén felvett ugynevezett utczi képet feltüntető jelenet s azok a nevető arczok egyenesen arra mutatnak, hogy a lakosságot ez a változás kellemesen érintette.

Adományok. A vak katonák részére Garabuczi József őrmestertől 10 koronát; a vöröskereszt részére pedig Szabó Lőrincz őrmestertől, gyűjtés czimén 84 koronát kaptunk. Az adományokat rendeltetési helyére juttattuk.

Gegyzések a hadikölcsönre. Oláh Imre torjasi őrsbeli csendőr ez. őrmester a IV. hadikölcsönre 1000 és Szórád Dénes járásörmester és neje a III. hadikölcsönre 2000 és a IV.-re 1000 koronát jegyezték.

Kérelem. A nagygáji őrsparancsnokság kéri azon őrsparancsnokságot, amelyek Zsifkovits Béla, állítólag a harcztéren megsebesült és nyugdíjazott csendőrőrmester, továbbá Rovó Antal és Gyuloczán Vitályos csendőrök tartózkodási helyét ismerik, hogy azt, az általuk 1913-ban megrendelt arczkép megküldhetése czéljából, vele közölni sziveskedjenek.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Verestorony. Az ottani szabályok idevágó rendelkezéseit nem ismerjük.

Sz. S. Az összes okmányokat, az esetleges iskolai bizonyítványt kivéve, a szárnyparancsnokság hivatalból csatolja.

120. A szolgálati szabályzat alapján.
Eger 1887.1. Továbbra is birtokában marad. 2. Igen. 3. Cs—20. Jelzetű határozványok III. fejezet 13. pont.

Culpa. A nyugállományba helyezés napjával megszűnik.

1886. Csupán a nyugdíj kiszabásánál vehető figyelembe.

Rokkant járásörmester. 1. Segélyre nincs igénye. 2. Nem, hiszen neje még nem özvegy. 3. Nem. 4. Ilyen rendelet nincs; mint tévesen bemutatott és a csendőrségnek rendelkezésre bocsátott ily egyének szabadságoltatása iránt, a megfelelő intézkedés folyamatba tétetett.

Csendőrök. Igen.

K. M. Sándorfalva. Jelzett levele nem érkezett hozzánk.

Szarvas. 1. Szabály értelmében öt évi csendőrségi szolgálat után. 2. Feltétel a házassalandók megélhetésének biztosítása. 3. Kisérleje meg. 4. Rendfokozat szerint különböző. 5. Kérheti szolgálati uton.

B. J. Predeál. Kitüntetés adományozását nem lehet kérni.

Háborús viszonyok. Számok hiányában a kötvény értékét nem kaphatja meg.

A. B. Mint még a régi nyugdíjtörvény alapján nyugdíjazott egyén, nem ténylegesíthető.

Erdély. Megkapható; kérje írásban a szárnyparancsnokságtól.
Hegyalja. Nincsen.

B. J. Csákvár. Jobb ma egy biztos veréb, mint holnap egy bizonytalan tüzök.

Szatmárnémeti. A békásme gyeri őrs szolgálati jegyben tájékoztatni fogja.

Margitka. Törzsörmesteri vizsgára vizsgázott altisztek bocsáthatók, kik legalább három hónapon át mint önálló őrsparancsnokok is kipróbáltattak és a kerület székhelyén tartandó tanfolyamot eredményesen hallgatták.

Népfőlkelő. Három havi megfelelően teljesített szolgálat után az 1915. évi 264.781/16. számú honvédelmi miniszteri rendeletre való hivatkozással őrskihallgatáson kérheti.

562. N. T. 1. Nem tudjuk. 2. Munka alatt áll. 3. Kérje őrskihallgatáson.

K. T. A dolgon nem változtathatunk.

Vitatkozók. 82. Nem vonható le.

M. Komáromújváros. Amennyiben az étkezési pótlék — mint elnevezése is mutatja — az élelmezéshez való hozzájárulás, ilyenre igényük nem lehet, mivel élelmezésük költségeinek egy részét a város viseli.

555. Igen, rendfokozatuknak megfelelően.

B. A. Kérje kihallgatáson.

HEGEDÜ

Csodásan szép hangu, vonóval, teljesen felszerelve 8 korona.

Ébenfa felszereléssel 12 és 18 kor. Mesterművek 20 és 40 korona. Egész finomak részlete is. Rosszakat művésziesen javít.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

CZIMBALOM

szab. acélszerkezetel, részlete is. Cso-daerős, tiszta hangu TAROGATÓ

ős-régi magyar hangszer, csodásan szép hangu, 5 billentyűvel 16 kor., 6 billentyűvel 21 kor., 8 billentyűvel 25 kor. Valódi rózsafából 70 K, 80 K és feljebb. Finomabbak részlete is kaphatók.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb parancsiratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Elrendelem:

hogy az újlagos dicsérő elismerésem másodszer és harmadszer is tudtul adathassék és hogy ez az ezüst katonai érdemérem szalagján alkalmazott egy, illetőleg két ezüstpánt által nyerjen külsőleg kifejezést.

Alapítom:

1. A katonai érdeméremnek egy új fokozatát, mely «Különös dicsérő elismerésem» jeléül fog adományoztatni.

Az új érem a jelenlegi katonai érdeméremnél valamivel nagyobbra, a korona körül egy babérkoszorúval és aranyozva készítenőd.

2. Egy Vaséremkeresztet koronával és korona nélkül legénységi egyének részére, melynek adományozási jogát a hadseregfőparancsnoknak és a délnyugati harezvonal parancsnokának Engedem át, mely jog általuk, utólagos jóváhagyás mellett, a magasabb parancsnokokra, hadtestparancsnokokig bezárólag átruházható.

Kelt Bécsben, 1916. évi április hó 1-én.

Ferencz József, s. k.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztet: az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül:

Rutich József, a 306. honvéd gyalogezrednél beosztott V. számú csendőrkerületbeli csendőr hadnagynak;

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréséül:

Rácz László,

Illés József és

Sándor János csendőr cz. őrmestereknek, a II.,

Ács Gergely csendőr cz. őrmesternek, a III.,

Zechmeister Mihály és

Cziczka Antal csendőr cz. őrmestereknek, a VI. sz. csendőrkerületben;

különleges alkalmazásban teljesített különösen kötelességű szolgálatának elismeréséül:

Ignác Mátvás csendőr cz. őrmesternek, a III. számú csendőrkerületben;

az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

Dávid András és

Székely János csendőrnek, a II. és

Szücs Gyula csendőrnek, a VIII. számú csendőrkerületben.

Ideiglenes nyugállományba helyezettek:

1916. évi június hó 1-ével:

Zsebe István, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.»

Választott lakhely: Körmend. (Vas m.).

Bráth Dezső, IV. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.»

Választott lakhely: Szatmár-Németi.

Előléptettek:

őrmesterré:

1916. évi május hó 15-ével:

Szentmiklósi János őrsvezető cz. őrmester, a III.,

csendőr cz. őrmesterré:

1916. évi május hó 1-ével:

Kiss Sándor, Majzik Zsigmond, Tóth János I., Kurdics Balázs, Takó Lajos, Laux Adolf, Fehér György, Papp János, Vass Imre I., Vass Sándor, Kolozsvári Pál, Pesti Károly, Makai Imre II., Köteles Zsigmond, Molnár József, Dávid Gergely, Garai Márton, Mrena János, Csáttári Lajos, L. Tarsoly Dániel, Varga Sándor, Nyága Péter, Török Sándor, Tóth Márton, Máté István, Vass Imre II., Dancsó József, Balogh Sándor I., Nagy Sándor I., Filip György, Szatmári András, Pénzes Sándor, Fuchs István, Nagy Lajos II., Galgóczi Lajos, Kalmár Gyula, Béres József, Dudás István, Bóné Károly, Kovács Bálint, Sikkes András, Gellén Ferencz, Földesi Miklós, Koncz József, Nyisztor Győző, Zsebi József, Váradi György, Kandra György, Polónyi István, Kozma Mihály, Márkus Mihály, Száva György, Dohi József, Balogh András, Serbán András, Gém Lajos, Rideg József, Sütő Sándor, Hoppe László, Buzsle Pásk, Szalaknai József, Nagy Vince, Kisvási Peter, Tasi József, Varga József, Tóth Lajos, Kovács Imre, Borla Flórián, Kovács Lajos, Braun János, Popa János, Mendl Márton, Gulyás Al-

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat-hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett Utalványok, intézvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

bert, Tóth Dániel, Boros János, Papp Antal, Kiss József II., Einholz Mihály, Bunta Mihály, Száraz György, Kertész Imre, Buzi Imre, Kugyela János, Vörös Mihály, Baliga Antal, Fekete Mihály, Mikló Mihály és Marton János a VIII. számú csendőrkerületben.

továbbá:

1915. évi július hó 1-ével:

Hurezán Miklós, a VIII.,

1916. évi április hó 1-ével:

Pongrácz János, a IV.,

1916. évi május hó 1-ével:

Magyari István, a II.,

1916. évi május hó 6-ával:

Ábrahám György I., a II.,

1916. évi május hó 15-ével:

Lengyel Sándor és Miklós János, a II.,

Lojek Pál, a IV.,

Szabó Benjamin, a VIII.,

1916. évi május hó 21-ével:

Fülöp András, az I. számú csendőrkerületben.

Lovaglási jutalomdíjban részesítették:

a m. kir. III. számú csendőrkerületben:

Bokor Bertalan őrsvezető cz. őrmester és Ötvös Miklós cs. cz. őrmester 4—4 drb, Kupó István cs. cz. őrmester 3 drb, Vajda Gyula járásőrmester, Pintér János, Szatmári Lajos, Megyeri Antal őrsvezető cz. őrmesterek és Kovács István id. ny. áll. őrsvezető cz. őrmester 2—2 drb,

a m. kir. VI. számú csendőrkerületben: Dobos Lajos, Németh István IX., Németh János II., Bagics Zsigmond csendőr cz. őrmesterek és Major László csendőr, 3—3 drb;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerületben; German Dezső, Kosztin József őrsvezető cz. őrmesterek 3—3 drb, Bíró Ferencz és Fábíán Mihály cs. cz. őrmesterek 2—2 drb, Kádár István őrsvezető cz. őrmester 4 drb, Péterman Sándor cs. cz. őrmester, B. Nagy Zsigmond és Kiss Gábor csendőrök 3—3 drb, Bleier Rezső járásőrmester, Varju Imre őrsvezető cz. őrmester és Dibácsi János csendőr 2—2 drb, 10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Okiratilag megdicsértetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

a háboruban teljesített kitünő szolgálataiért:

báró Orbán Bódog, VII. számú csendőrkerületbeli főhadnagy.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Bálint György őrsvezető cz. őrmester, valamint a VI. számú csendőrkerülettől vezényelt Tóth Sándor III. csendőr cz. őrmester és Tóth János I. csendőr, mert a folyó évi márczius 29-én Nagysalló községben keletkezett tüzvész továbbterjedését gyors és bátor eljárásukkal lokalizálták, a tüzoltás és vagyonmentés körül nagy buzgalmat és fáradhatatlan tevékenységet fejtettek ki.

Névváltoztatás.

Gyurics István, II. számú csendőrkerületbeli csendőr, a saját és Tivadar nevű kiskorú gyermeke családi nevét, belügyminiszteri engedéllyel «Szörényi»-re; Tencsán János VII. számú csendőrkerületbeli csendőr pedig «Técsi»-re változtatták

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 18 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díjtalanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díjtalanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünéklüli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

**Fiókok: Budapest, VI., Gyár-utca 26.
Nagyvárad, Rulikovszky-út 22.**

Az új Honv. Min. rendelettel rendszeresített táborig

csendőrségi sapkák

és **acézöld hajtóka**
posztó már kapható. ::

Fontos értesítés!

A háboru okozta személyzet hiány miatt csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményeket, azért a megrendeléseket, pénzküldeményeket és levelezéseket **Szeged, Kárász-utca 9.** címre kérjük.